

Araştırma Makalesi

Mali Kurallar- Makroekonomik Performans İlişkisi: Ampirik Analiz¹

The Relationship between Fiscal Rules and Macroeconomic Performance: Empirical Analysis

Recep TARI Prof. Dr. Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü rtari@kocaeli.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-5616-0383	Hakan GÜNEŞ Dr. Bartın Üniversitesi Bartın Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Bölümü hakangunes@bartin.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-0537-3637	
Makale Gönderme Tarihi 01.08.2021	Revizyon Tarihi 19.10.2021	Kabul Tarihi 03.11.2021

Öz

Mali kurallar; kamu harcaması, vergi oranları, muafiyet ve istisnaları, indirimleri ile kamu bütçesi ve devlet borçlanması gibi çeşitli maliye politikası göstergeleri üzerine getirilen daimi sınırlamalar veya limitlerdir. Geçmişe oldukça eskiye dayansa da günümüzde mali kurallar, mali disiplinin sağlanması ve böylece makroekonomik istikrarı olumlu etkilemesi amacıyla önerilmektedir. Mali kurallarla ilgili öncü çalışmalar incelendiğinde daha çok mali kuralların kavramsal çerçevesine ve mali disiplin üzerindeki etkilerine odaklandığı görülmektedir. Son on yılda yapılan ampirik çalışmalara bakıldığında ise mali kuralların, fiyat istikrarı ve büyüme gibi makroekonomik değişkenleri de olumlu etkilediği görüşü öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, seçilmiş ülkelerde mali kural uygulamalarının bütçe açığı, enflasyon oranı ve büyüme oranları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu çerçevede, dünya genelinde seçilmiş yirmi dört ülkenin 1988’den başlayan 2016’da biten 29 yıllık dönemi için mali kurallar öncesi ve sonrası bütçe açığı, enflasyon ve büyüme oranları Panel Veri Analiziyle incelenmiştir. Analizden elde edilen bulgulara göre, mali kurallar hem mali disiplinin sağlanmasına yardımcı olmakta hem de fiyat istikrarı, makroekonomik istikrar ve ekonomik büyümeyi olumlu etkilemektedir.

Anahtar kelimeler: Mali kurallar, bütçe açığı, fiyat istikrarı, büyüme, panel veri analizi.

Abstract

Fiscal rules; are permanent limits or limits on public expenditure, tax rates, exemptions and exemptions, reductions, and various fiscal policy indicators such as the public budget and government borrowing. Although its history goes back a long way, today fiscal rules are recommended in order to ensure fiscal discipline and thus positively affect macroeconomic stability. When the pioneering studies on fiscal rules are examined, it is seen that they mostly focus on the conceptual framework of fiscal rules and their effects on fiscal discipline. Considering the empirical studies conducted in the last decade, the opinion that fiscal rules positively affect macroeconomic variables such as price stability and growth comes to the fore. In this study, the effect of fiscal rule practices on budget deficit, inflation rate and growth rates in selected countries was investigated. In this framework, the budget deficit, inflation and growth rates before and after the fiscal rules for the 29-year period, starting from 1988 to 2016, of twenty-four selected countries around the world were examined by Panel Data Analysis. According to

¹ Bu çalışma 2018 yılında tamamlanan “Mali Kurallar-Makroekonomik Performans İlişkisi: Seçilmiş Ülke Analizleri” isimli doktora tezinden türetilmiştir. Ayrıca çalışma “Ankara 2019 Fiscaeconomia Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde” özet bildiri şeklinde sunulmuştur.

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Tarı, R., Güneş, H., 2021 Mali Kurallar- Makroekonomik Performans İlişkisi: Ampirik Analiz, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 56(4), 2536-2549

the findings obtained from the analysis, fiscal rules both help to ensure fiscal discipline and positively affect price stability, macroeconomic stability and economic growth.

Key words: Fiscal rules, budget deficit, price stability, growth, panel data analysis.

1. Giriş

Mali kurallar; vergi, harcama, bütçe ve borçlanma araçları üzerinde getirilen sınırlama veya limitlerin genel adıdır. Mali kural uygulamalarının temel hedefi görünüşte mali disiplini sağlamak olsa da gerçekte kamu kaynaklarının etkin kullanımı, makroekonomik istikrar ve ekonomik büyümenin olumlu etkilenmesidir. Kaldı ki birçok ampirik çalışma bulguları ile ülke uygulamalarından elde edilen sonuçlar bunu destekler niteliktedir.

Mali kural önerilerinin izleri geçmişe uzanmaktadır. Bu kuralların sayısal limitler şeklinde kurumsal temellere ulaşması ise 1990'lı yılların başında mümkün olabilmıştır (Kopits ve Symansky, 1998, s.1). Mali kural benimseyen ülkeler başlangıçta 7 iken, bu günümüze gelindiğinde neredeyse 100'e yaklaşmıştır. Mali kural uygulayan ülke sayısının giderek artmasında aşağıdaki gelişmelerin etkili olduğu kabul edilmektedir. Bunlardan ilki ve belki de en önemlisi, Keynesyen iradi maliye politikası önerilerinin hükümetler tarafından geliş güzel uygulanmasıdır. Özellikle 1960'lı yıllardan itibaren genişletici yönde uygulanan iradi maliye politikası birçok ülkede bütçe açıkları artmasına, kamu borçlarının genişlemesine ve bu mali istikrar ve sürdürülebilirlik ile ekonomik istikrarın kötüleşmesine sebebiyet göstermiştir.

İkincisi, yine Keynesyen düşüncenin etkisiyle 2. Dünya Savaşı devamında refah devleti çerçevesinde devletin görevlerine ilaveler olmasıdır. Bu hususlarla ele alındığında iradi maliye politikası hükümetler tarafından sık sık ve politik amaçlarla birlikte uygulanmış ve sonuçta mali disiplinsizlik hâsıl olmuştur (Velasco, 2000, s. 106). Üçüncüsü, 1970'li yılların başından itibaren Anayasal İktisat görüşünün gerek bilim insanlarınca gerekse bürokratik anlamda giderek kabul görmeye başlamasıdır. Bu yaklaşıma göre, hükümetler başta olmak üzere bürokratlar, seçmenler, baskı ve çıkar gruplarının davranışları sonucu bütçe açıkları artmakta, kamu borçlarının boyutları genişlemektedir. Bu hal mali disiplinsizliğin ve iktisadi istikrarsızlığın kaynağı olmaktadır (Kopits ve Symansky, 1998, s.3). Dördüncüsü, AB'de de Maastricht aktiyle birlikte mali ve parasal kısıtlar uygulamaya başlamasıdır (Günaydın ve Eser, 2009, s. 56). Buna göre AB'ye üye devletlerin kamu açığının gelire oranı % 3, kamu borcunun ise % 60 ve daha aşağı olmalıdır.

Beşincisi, özellikle 1980'li yıllarda bilişim ve iletişim teknolojilerinin hızlı ilerleme göstermesiyle mali saydamlık ile sorumluluk ruhunun önem kazanmasıdır. Bu alandaki gelişmelerin, uygulanacak iktisat politikalarının türü, boyutu ve zamanlaması hakkında kamuoyuna daha seri ve hızlı bilgi akışına imkân tanınmasıdır. Bu durum, politika yapıcılarını daha açık, anlaşılır, kurallı ve daha güvenilir politikalar izlemeye zorlamaktadır (Büyükkın, 2004, s.10-11). Altıncısı, denk bütçe, denk bütçede altın kural gibi mali kural uygulayan ülkelerde mali disiplinin sürdürülebilir olduğu ve ekonomik istikrar başta olmak üzere ekonomik büyümenin de olumlu etkilendiğinin ülke deneyimleri çerçevesinde kanıtlanmış olmasıdır. Yedincisi, mali kural uygulamalarının güçlü bir mali yapının oluşmasına yardımcı olduğu ve bu güçlü mali yapının, Covid-19 salgını gibi olağan üstü dönemlerde alınacak önlemlerin hızı ve boyutu açısından hükümetin elini güçlendiğinin ortaya çıkmasıdır (Güneş ve Arslan, 2021, s. 242).

Mali kuralların makroekonomik performans üzerindeki etkisinin ölçülmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, önce mali kuralların teorik çerçevesine yer verilmiş, sonra ampirik analiz yapılmış, son kısımda sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. Teorik Çerçeve

Mali araç limitleri veya maliye politikası kuralları, ekonomi yazınında mali kurallar şeklinde ifade edilmektedir. Genel kabul gören bir tanımı olmamakla birlikte “*mali kurallar, vergi gelirleri, kamu harcamaları, bütçe açıkları/fazlaları ve devlet borçlanması için ileri sürülen sayısal limitler veya hudutlar*” şeklinde ifade edilebilir. Bu sınırlamalar, bir mali aracın parasal büyüklüğüne, nispetine konulabileceği gibi bunların GSYİH'ye oranı veya bir başka değişkene oranı şeklinde de oluşturulabilmektedir (Güneş, 2018, s. 27). Kısaca mali kurallar, mali araçlar üzerinde konulan tüm sınırlamalar mali kurallar olarak isimlendirilebilir

Mali kuralların ülkelerin ihtiyacına veya önceliklerine göre farklılaşan hedefleri olabilmektedir. Kaldı ki herkesçe kabul gören bir hedeften söz etmek gerekirse, siyasi iradenin kendi arzu ve çıkarlarına yönelik hareket etme eğilimleri kırmak ve böylece mali disiplini güçlendirmek olduğunu ifade edilebilir. Ne var ki siyasi irade genellikle mevcut durumu koruyabilmek için vergi gelirleri, muafiyet, istisnalar, kamu giderleri ve devlet istikrazı araçlarını genişletici etki çıkarma yönünde kullanarak mali disiplini olumsuz etkilemektedir. Bu durum koalisyon veya ittifak iradesine mecbur kalan siyasal istikrarsızlığın yaşandığı ülkelerde daha belirgin şekilde ortaya çıkmaktadır (Murray ve Wilkes, 2009, s.1-2). Ülke deneyimleri bize göstermektedir ki mali kuralların ülkeden ülkeye farklılaşan öncelikli hedefleri de vardır. Örneğin, Japonya’da öncelikli hedef iktisadi istikrar iken, Kanada’da mali kredibilitiyi arttırmaktır. Diğer yandan Yeni Zelanda’da bilhassa yaşanan nüfus karşısında güçlü mali duruşu sürdürmektir. AB’de ise birlik içinde negatif dışsallıkları minimize etmektir (Kennedy ve Robbins, 2001, s. 2).

Mali kuralların hedeflerine ulaşabilmesi ve beklenen faydalarının oluşabilmesi için ülkeye özgü önceliklerle tasarlanması, tutarlı ve kararlı bir şekilde uygulamaya konması, uygulama aşamasında ve sonrasında hedeflere ulaşıp-ulaşılmadığının denetlenmesi gerekir. Bu nedenle mali kurallar ve kurumların, siyasi irade tarafından desteklenmesi olmazsa olmazdır ve son derecede önemlidir (Kopits, 2001, s.3; Karakurt ve Akdemir, 2010, s. 329). Bu bağlamda mali kuralların taşınması gereken optimal özelliklerin ne olduğu konusunda arayışlar başlamıştır. Kopits ve Symansky, optimal mali kuralın sekiz temel özelliğine dikkat çekmişlerdir. Bu özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Optimal Mali Kuralın Özellikleri

Optimal Özellik	Açıklaması
1- Gayet iyi ifade edilmiş olmalı	Kuralın, parasal mı, oransal mı, hangi mali araca ne şekilde kısıt getirilmekte olduğu iyi ifade edilmelidir. Bu özelliğin en açık örneği, AB’dir. Burada benimsenen kurallara göre, milli hasılatın yüzdesi olarak kamunun bütçe açığı yüzde 3’e eşit veya altında kalmalı, kamu borcu ise yüzde 60’a eşit veya altında kalmalıdır.
2- Mümkün olduğu kadar şeffaf olmalı	Kurallar genel olmalı kurala ilişkin göstergeler kamuoyu ile paylaşılmalı, uygulamada yapılacak esneklikler ve bunların koşulları kamuoyu ile paylaşılmalı, uygulama sonuçları da benzer şekilde paylaşılmalıdır.
3- Yalın ve kamuoyunca anlaşılır olmalı	İktisadi ajanlar yani kamuoyu kuralları anlayabilmeli, izleyebilmeli ve sonuçlarını görebilmelidir. Yalın ve sade göstergeler belirlenmeli ve bunlara kamuoyunca izlenebilmelidir.
4- Konjonktüre ve beklenmedik şoklara karşı duyarlı veya esnek olmalı	İktisadi iniş ve çıkışlara, içsel faktörlerce oluşan veya dışsal faktörlerce oluşan şoklara karşısında dirayetli olmalıdır. Bu dirayetten anlatılmak istenen şey, şokların yaşandığı döneme uygun esnekliğe sahip olmasıdır.
5- Yeterlilik sağlanmalı	Kurallardan istenen amaç ve hedeflere ulaştırmada yeterli düzeyde ve büyüklükte bir araç olmalıdır. Mali kurallar bir yandan mali disiplini sağlarken, diğer yandan büyümeyi olumsuz etkileyecek şekilde tasarlanmamalıdır.
6- Zorlayıcı olmalı	Siyasi irade kurallarda sık değişiklik yapmamalıdır. Bu bakımdan olağan dönemlerde uyulmaması halinde çeşitli yaptırım mekanizmalarını taşınmalıdır.
7- Uyumlu olmalı	Mali kurallar, diğer makroekonomik politikalar ve politika kurallarıyla ahenkli ve desteklenebilir olmalıdır.
8- Etkin olmalı	Mali kurallar, maliye politikasının etkinliğini zedeleyici nitelikte olmamalıdır.

Kaynak: Kopits ve Symansky, 2001, s. 6.

Mali kural türlerinden en eski olanı denk bütçe kuralıdır. Denk bütçe kuralına göre, hükümet harcamaları vergi gelirlerine eşit olmalıdır. Bütçe gelir ve giderlerinin birbirine yakın bir başka ifadeyle denkleştirilmesi mali sürdürülebilirlik açısından son derece elzemdir. Ne var ki bu husus tarihin derinliklerinden günümüze kadar varlığını hissettirmektedir. Belki de en eski örnek, Cicero’nu milattan önce 60’lı yıllarda vurguladığı şu söz hala hatırlanmaktadır: “devlet erkânının gelir ve gider eşitliği önce düşünülmeli, devlet hazinesinin kasası boş değil dolu olmalı ve devletin zenginlere olan borcu biran evvel azaltılmalı” şeklinde ifadeler kullanmıştır (Kopits, 2001, s.3) . Ancak günümüzde denk bütçe

kuralı yerine daha çok denk bütçede altın kural benimsenmektedir. Bu kıstasa göre, devletin memur maaşları başta olmak üzere cari harcamaları vergi gelirlerine denk olmalı ve siyasi irade sadece yatırım harcamaları için açık vermelidir. Altın kural, siyasi iradenin yalnızca yatırım harcamaları zarureti nedeniyle borçlanmaya başvurulabileceğini ifade etmektedir. Bu kural, ilk kez on dokuzuncu yüzyılın başlarından itibaren Japonya’da, ortalarından itibaren Birleşik Devletlerde ve yirminci yüzyılın başlarında ise İsviçre kantonlarında uygulanmıştır. Almanya ise bu kuralı ikinci dünya savaşından sonra uygulamaya koymuştur (Kennedy ve Robbins, 2001, s. 7).

Mali kuralların belki de en bilinen türü nicel ve nicel olmayan kurallar şeklinde ayrıdır. Nicel mali kurallar, mali araçlar üzerinde mutlak veya oransal kısıtlamalardır. Bu bakımdan nicel kurallar; *vergi kuralları, harcama kuralları, bütçe kuralları ve borçlanmaya yönelik kuralları* şeklinde dört çeşittir (Drazen, 2002, s. 1-2). Bu kuralların en iyi örneği Avrupa Birliği’nin getirdiği kurallardır. Buna göre üye ülkelerde bütçe açığı ülke gelirinin %3’ünü aşmamalı; kamu borcu da %60’ın altında kalmalı veya bu limitler korunmalıdır. Diğer yandan nicel olmayan kurallar ise nicel kuralların daha etkin yürütülebilmesi için prosedürel düzenlemelerdir. Bunlar; mümkün olanın en iyisi şeklinde mali saydamlık, politik ve bürokratik sorumluluktur. Bunların yanı sıra bütçe uygulama süreçlerinin iç ve dış denetimi, planlama ilkesi gereği çok yıllık bütçeleme, harcama aşamasında uyulması gereken kurallar, ek ödenek, tamamlayıcı ödeneklere yönelik sınırlamalar, ödenek aktarmaları, yedek ödenek gibi bütçe uygulama sürecinde açık uçlu uygulamaların sınırlandırılmasıdır (Günaydın ve Eser, 2009, s. 56-57).

Kamu harcamaları, vergiler, bütçe açığı, birincil açık veya fazlası ve borçlanma maliye politikasının temel araçlarıdır. Bu çerçevede kurallar dört başlıkla ifade edilmektedir. Bunlar:

- Bütçe üzerinde getirilen kurallar,
- Kamu borçlanması üzerine getirilen kurallar,
- Kamu harcamaları üzerine getirilen kurallar,
- Kamu gelirleri yani vergiler üzerine getirilen kurallardır (Debrun vd, 2008, s. 9).

Aşağıdaki Tablo 2’de Bazı ülkelerde sıklıkla uygulanan mali kurallara yer verilmiştir.

Tablo 2: Seçilmiş Bazı Ülkelerde Mali Kural Uygulamaları

Ülkeler	Kural türü ve türleri
Japonya’da uygulanan	Bütçe kuralı olarak altın kural
Fransa’da uygulanan	Bütçe kuralı olarak altın kural
Hollanda’da uygulanan	Kamu harcama kuralı olarak harcama tavanı
Birleşik Devletler (ABD) ’de uygulanan	Tüm mali araçlara ilişkin federe devletler düzeyinde altın kural, vergi ve kamu harcamalarına ilişkin tavanlar
AB ülkelerinde uygulanan	Gelirin nispeti olarak bütçe ve borç limiti
Litvanya’da uygulanan	Bütçe ve borç limiti
İspanya’da uygulanan	Gelirin nispeti olarak bütçe ve borç limiti
İsviçre’de uygulanan	Merkezi bütçe dengesi ve genel devlet borç freni
İngiltere’de uygulanan	Bütçe kuralı olarak altın kural ve GSYİH’nın nispeti şeklinde borç limiti
Brezilya’da uygulanan	Bütçe kuralı olarak GSYİH’nın nispeti şeklinde borç limiti

Türkiye’de uygulanan	Birincil fazla hedefi ile kamu harcamalarında ödenek teklif tavanları ve vergi oranlarına limit ile dış borç garanti limiti
Hindistan’da uygulanan	Bütçe kuralı olarak altın kural
Kolombiya’da uygulanan	Gelirin yüzdesi olarak borç limiti
Yeni Zelanda’da uygulanan	İşlevsel (operasyonel) ve birincil bütçe dengesi

Kaynak: Debrun vd, 2008, s. 9. (Tablo bazı ilaveler yapılarak tarafımızdan oluşturulmuştur.)

Tablo 2 incelendiğinde altın kural ile bütçe ve borç kurallarının sık tercih edildiği anlaşılmaktadır. Türkiye’de 2001 Krizi sonrası kamu mali yönetimi alanında önemli düzenlenmeler yapılmıştır. Ancak Türkiye’de henüz mali araçlara ilişkin sayısal hedefleri içeren açık mali kural uygulaması bulunmamaktadır² ve ülkemizdeki uygulamaları örtük mali kurallar şeklinde tanımlamak mümkündür (Güneş, 2018, s. 29). Bu bakımdan bütçe açığı ve faiz dışı bütçe fazlası başta olmak üzere borçlanmaya ilişkin bir takım kısıtlamalar ve hedefler belirlenmektedir. Bu hedeflere hükümet programlarında, orta vadeli programlarda ve bütçe programlarında yer verilmekte, daha sonra bütçe uygulama sonuçlarıyla karşılaştırılmaktadır (Demir ve İnan, 2011, s.28)

Mali kurallar anayasal-yasal çerçevede oluşturulabilir. Kuralların anayasalar bağlamında tasarlanması fikri ilk kez James Buchanan’ca ortaya atılmıştır. Anayasal iktisatçıların öncüsü olan Buchanan ve taraftarlarına göre, siyasi iradenin ve bürokratik kadroların mali yetkilerine limit getiren anayasal kurallar olmadığı takdirde bunlar yetkilerini kötüye yani öncelikli olarak kendi çıkarları için kullanabilecektir. Mali kural türlerinde önemli olan bir diğer ayırmda kuralların katı-esnek çerçevede oluşturulmasına ilişkindir. Ekonomik koşullar değiştiğinde hükümet mali kuralları konjonktüre göre değiştiremiyorsa bu kurallar katı, değiştirebiliyorsa esnek kurallardır. Bu bakımdan katı kurallar sürekli iken, esnek kurallar genellikle koalisyon veya ittifak anlaşmaları, orta vadeli programlar (OVP) ve orta vadeli mali planlar (OVMP) veya bu ikisini bir arada ele alan Yeni Ekonomi Programları (YEP), mali hesap verilebilirlik kanunları veya bütçe kanunları ile oluşturulmaktadır (Vural, 2007, s.99-100).

Mali kuralların, giderek artan sayıda ülke uygulamalarında yer almasının temel dayanağı mali disiplinin sağlanmasına yardımcı olmasıdır. Mali kural uygulamaya koyan ülkelerde bütçe açıkları ve kamu borçları azalmakta ve ihtiyatlı sevilere tutulmakta, mali sürdürülebilirlik ve hükümet politikalarına duyulan güven artmaktadır. Diğer yandan son yıllarda mali kural uygulamalarının makroekonomik göstergeleri olumlu etkilediği görüşü savunulmakta ve nihai amaç olarak gösterilmektedir. Aşağıdaki Tablo 3’te mali kuralların mali disiplin ve makroekonomik performans üzerine etkisi konusunda literatüre yer verilmiştir.

Tablo 3: Literatür Taraması

Çalışma	Veri seti ve Değişkenleri	Model	Sonuç
Inman ve vd. (1996)	Çeşitli ABD federe devletlerinin vergi, harcama, bütçe açığı ve ekonomik büyüme	1970 ile 1991 dönemi için bir regresyon analizi	Kurallar, kamu açıkları düşmekte ve mali duruşun güçlenmesine katkı sağlamaktadır.
Peree ve vd. (2005)	Çeşitli AB üyesi ülkesinin büyüme, faiz, yatırım ve devlet borcu	1970 ile 2003 dönemi için fixed etkiler ve bir eş bütünleşme analizi	Kuralların, kamu yatırımları üzerinde olumsuz bir etkisi yoktur. Birçok ülkede kurallar kamu yatırımları üzerinde pozitif bir etkiye sahipken, ancak İsveç’te bu etki pozitif değil negatiftir.

² Ülkemizde 2010 yılında mali kural uygulamasına yönelik yasa taslağı hazırlanmış olmakla birlikte henüz açık mali kural içeren bir yasa kabul edilmiş değildir. Detaylı bilgi için bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0891.pdf>

Rose (2006)	Çoğu ABD federe devletlerinin kamu harcamaları, kamu açıkları ve büyüme	1974 ile 1999 dönemi için panel veri ve G.M.M yöntemi	Kuralların, politik nedenlere bağlı harcamalara sınırlama getirdiği bulgusuna ulaşılmıştır.
Casals vd. (2007)	Birçok AB ülkesinin kamu açığı, borçları ve harcamaları	1990 ile 2005 dönemi için fixed etkili E.K.K	Kurallar, bütçe açıkları nispeten azalmaktadır.
Padovano vd. (2007)	Birçok AB ülkesinin kamu açığı, harcamaları, borçları ve büyümesi	1980 ile 2003 dönemi için bir panel veri analizi	Kurallar, bütçe açığını azaltmaktadır. Ayrıca borçlanma üzerinde harcamalara göre daha fazla kısıt getirilmektedir.
Walti vd. (2008)	İsviçre'nin kantonlarının bütçe açığı, yatırımları ve büyüme	1955 ile 1999 dönemi için EKK ve sabit etkiler analizi	Kuralların bütçe dengesi üzerinde olumlu etkisi vardır. Ayrıca kamu yatırımlarını azalttığı görülmüştür.
Dahan vd. (2010)	Çoğu OECD ülkesinin harcamaları, kamu açığı ve vergileri	1960 ile 2006 dönemi için bir panel veri analizi	Kurallar, harcamaları ve kamu açığını azaltmaktadır.
Marneffe vd. (2010)	Birçok AB ülkesinin kamu açığı, harcamaları, vergi gelirleri, borçları ve büyümesi	1995 ile 2008 dönemi için bir panel veri analizi	Kurallar bütçe dengesini olumlu etkilemektedir. Buna ek olarak harcamalar üzerinde negatif bir etkisi vardır.
Castro (2011)	Çoğu OECD toplam 20'ye yakın AB ülkesini büyüme, milli gelir, beşeri sermaye nüfus, harcamaları ve vergileri	1970 ile 2005 dönemi için panel regresyon analizi	Kural uygulaması ve bütçe açığına GSYİH'nın %3 kriteri getirilmesiyle büyüme göstergeleri iyileşmiştir. Ek olarak yatırımlarının artması büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir.
Jalles vd. (2012)	Çoğu AB ülkesinin kamu açığı, harcamaları, borçları ve büyümesi	1990 ile 2008 dönemi için panel veri analizi	Kurallar, büyümeyi olumlu etkilemektedir.
Bozgeyik (2013)	Çoğu OECD ülkesinin büyüme, enflasyon, işsizlik oranı ve cari işlemleri	1994 ile 2010 dönemi için bir panel veri analizi	Kural uygulamaları sonucu ülkelerin toplam vergi gelirleri arttıkça, bu durum reel büyüme oranını artırmaktadır. Ek olarak kurallar, kamu açığı kuralını benimseyen üyelere enflasyonu nispeten düşürmektedir. .
Turan vd. (2013)	Türkiye'de faiz dışı fazla, kamu borcu ve gelir açığı	1987 ile 2007 dönemi için E.K.K. analizi	Örtük mali kural uygulamalarının ülkemizde faiz dışı fazlanın borçların azaltılmasında en önemli değişken olduğunu ileri sürülmüştür.
Mıynat vd. (2015)	Otuza yakın gelişmiş ekonominin büyüme, işsizlik, harcamaları, kamu açığı, enflasyon, faizi, kamu borcu, cari giderleri ve vergileri	1985 ile 2012 dönemi için panel veri analizi	Bütçe ve borçlanma kuralları, ekonomik büyüme, işsizlik oranı üzerinde pozitif bir etkiye sahipken; harcama ve vergi kuralları ise enflasyon üzerinde negatif bir etkiye sahiptir.
Şahintürk ve Bulut (2019)	Çeşitli Ülke Grupları ve Türkiye'de mali kurallar	Son 10 yılda ülke deneyimleri ve veri analizi	Kuralların mali disiplinin sağlanmasında yararlı olduğu savı geçerli olmakla birlikte, ülkede ülkeye değişmektedir.
Karayazı ve Taş (2019)	Gelişmiş ve gelişmekte olan seçilmiş 66 ülke	1985-2015 dönemi için dengesiz panel veri analizi	Kurallar, özellikle gelişmiş ülkelerde mali disiplini olumlu yönde etkilemektedir.
Schmidt-Hebbel (2021)	Dünya geneli	Literatür özeti	Kuralların bütçe disiplini anlamı bir şekilde olumlu etkilediği sonucu vurgulanmıştır.

Not: Tablo tarafımızca oluşturulmuştur.

Literatür taraması incelendiğinde mali kuralların hem mali disiplinin sağlanmasına katkıda bulunduğu hem de makroekonomik değişkenleri olumlu etkilediği yönünde sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

3. Ampirik Analiz

Çalışmanın bu kısmında mali kuralların makroekonomik performans üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla ilk olarak değişkenler tanımlanmış, çalışmanın modeli kurulmuştur. Daha sonra panel birim kök testleri yapılmıştır. Son olarak panel regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir. 24 Seçilmiş ülke

için 1988-2016 yılları arasındaki veriler panel veri analizi ile test edilmiştir³. Çalışmada kullanılan veriler OECD'nin veri tabanı olan "data.oecd.org" adresinden temin edilmiştir. Elde edilen veri setleri E-views 9.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tablo 4'te değişkenlerin tanımlanmasına yer verilmiştir.

Tablo 4: Modelde Yer Alan Değişkenlerin Tanımlanması

Değişkenler	Tanımı
GROWTH	Büyüme oranı (%)
ENFCPI	Tüketici fiyat indeksi (%)
BUACGDP	Bütçe açığının GSYİH içindeki % payı

Tablo 4'de verilen çalışmanın değişkenleri de dikkate alındığında, 2 ayrı regresyon modeliyle tahminler yapılmıştır. Buna göre tahmin edilen modeller (1) ve (2) nolu denklemlerde gösterilmiştir.

$$BUACGDP_{it} = D MKYEAR_{it} + \beta_0 + \beta_1 GROWTH_{it} + D ENFCPI_{it} \quad (1)$$

$$GROWTH_{it} = D MKYEAR_{it} + \beta_0 + \beta_1 ENFCPI_{it} + \beta_2 D BUACGDP_{it} \quad (2)$$

Panel veri analizinde ele alınan değişkenler arasında sahte regresyon sorununun olmaması için her bir değişkenin durağan olması koşuldur. Bu nedenle serilerde durağanlığı belirlemek için birim kök testlerine başvurulmaktadır. Eğer seri birim kök içermiyorsa durağan; içeriyorsa durağan değildir. Bu yüzden yapılması gereken şey, serileri durağan hale getirmektir (Kamacı ve Konya, 2016, s.146-147) Tablo 5'te panel birim kök testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5: Panel Birim Kök Testi Sonuçları

	BUACGDP		GROWTH		ENFCPI	
	t-istatistiği	p-değeri	t-istatistiği	p-değeri	t-istatistiği	p-değeri
LLC (seviyesinde)	-6.89868	0.0000	-11.6919	0.0000	-7.20172	0.0000
IPS (seviyesinde)	-6.60970	0.0000	-10.3824	0.0000	-7.48029	0.0000
ADF (seviyesinde)	129.321	0.0000	187.174	0.0000	141.794	0.0000
PP (seviyesinde)	118.506	0.0000	214.833	0.0000	138.296	0.0000
Hadri (seviyesinde)	4.97222	0.0000	4.12795	0.0000	3.85936	0.0001
Breitung (seviyesinde)	-6.70180	0.0000	-12.7725	0.0000	-6.93766	0.0000

Tablo 5'de görüldüğü üzere, ele alınan 6 panel birim kök testinde de (LLC, IPS, ADF, PP, Hadri ve Breitung) serilerin seviyesinde durağan olduğu görülmektedir. Seviyesinde durağan olan bu serilerin tablodaki olasılık değerleri, %5 kritik değerinden küçük olduğu için serilerin birim kök sorunu içermediği görülmektedir. Mali kural öncesi dönem ile sonrası dönem için bağımlı değişkenler üzerinde etkilerini ortaya koyabilmek için kukla (dummy) değişken oluşturulmuştur. Aynı zamanda, mali kural uygulanmasıyla birlikte, bir değişkendeki etkinin bağımlı değişkeni nasıl etkilediği etkileşim değişkenleri ile test edilmiştir.

$$D_i = \begin{cases} \text{Kural uygulandıktan sonra} & 1 \\ \text{Diğerleri için} & 0 \end{cases}$$

Her ülke mali kuralı farklı yıllarda uyguladığı için veriler oluşturulurken mali kural öncesi dönem için 0, mali kural sonrası dönem için 1 değeri verilmiştir. Analiz için model A ve model B olmak üzere iki model oluşturulmuştur. Model A, mali kurallar mali disiplin ilişkisinin; model B ise mali kurallar

³ Bu ülkeler, Almanya, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Portekiz, Slovakya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Şili, Yeni Zelanda ve Türkiye'dir. Çalışmada Türkiye'nin mali kuralları örtük uyguladığı kabul edilmiştir.

makroekonomik performans ilişkisinin değerlendirilmesinde yardımcı olacaktır. Bu modellerin sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Tahmin edilecek model A, (3) nolu denklemde gösterilmiştir.

$$\text{Model A: } \text{BUACGDP}_{it} = \text{D MKYEAR}_{it} + \beta_0 + \beta_1 \text{GROWTH}_{it} + \text{D ENFCPI}_{it} \quad (3)$$

Model A’da bütçe açığı bağımlı değişkendir. Buna göre, kural uygulanmasıyla birlikte bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisi ölçülmüştür. Bilindiği üzere analiz yönetimi belirlendikten sonra tahmin yöntemi belirlenmektedir. Modelin uygun olup olmadığı ise olabilirlik oranı analizi ile bulunur. Burada *sabit* veya *tesadüfî* etkiler yönteminden biri tercih edilir (Hayat ve Ertekin, 2020, s. 2748). Bu amaca uygun olarak genellikle Hausman testi kullanılmaktadır (Kamacı ve Konya, 2016, s.147). Model A için Tablo 6’da Hausman testi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 6: Model A İçin Hausman Testi Bulguları

Test Özeti	Ki-kare istatistiği	Serbestlik Derecesi	Olasılık Değeri
Rassal Kesit	5.535302	3	0.1365

Tablo 6’daki Hausman testi, model A’nın rassal etkileregöre tahmin edileceğini vermektedir. Model A için Tablo 7’de Model A’nın Panel Regresyon Sonuçları verilmiştir.

Tablo 7: Model A İçin Rassal Etkili Modele Göre Panel Regresyon Sonuçları

Bağımlı Değişken: BUACGDP				
Yöntem: Panel EGLS (Rassal Etkiler)				
Dönem: 1988-2016 (29 yıl)				
Yatay Kesit (Ülke) Sayısı: 24				
Paneldeki Toplam Gözlem Sayısı: 696				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistiği	Olasılık Değeri
MKYEAR	1.964805	0.242664	8.096803	0.0000
GROWTH	0.363109	0.037566	9.665878	0.0000
ENFCPI*MKYEAR	-0.136014	0.057482	-2.366183	0.0182
C	-4.695492	0.364994	-12.86457	0.0000

Model A’daki tahmin edilen sonuçları ise (4) nolu denklemde verilmiştir.

$$\text{BUACGDP}_{it} = 1.9648050615 * \text{MKYEAR}_{it} + 0.363108676553 * \text{GROWTH}_{it} - 0.136014020667 * \text{ENFCPI}_{it} + \text{MKYEAR}_{it} - 4.69549168672 + [\text{CX}=\text{R}] \quad (4)$$

Model A’daki analiz göre, mali kuralların bütçe açığının gelire oranı üzerine azaltıcı bir etkisi vardır. Kaldı ki bu sonuç istatistiksel anlamlıdır. Ek olarak kural uygulandıktan sonra oluşan enflasyon bütçe açığının gelire oranını azalmaktadır. Ayrıca büyümedeki bir artış ise bütçe açığının gelire oranını pozitif etkilemektedir.

Tahmin edilecek model B’ ise (5) nolu denklemde gösterilmiştir.

$$\text{Model B: } \text{GROWTH}_{it} = \text{D MKYEAR}_{it} + \beta_0 + \beta_1 \text{ENFCPI}_{it} + \beta_2 \text{D BUACGDP}_{it} \quad (5)$$

Model B’de bağımlı değişken büyümedir. Model B’de tahmin modelinin seçimi Hausman testi kullanılarak çözümlenmiştir. Tablo 8’de Model B için Hausman testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 8. Model B İçin Hausman Testi Sonuçları

Test Özeti	Ki-kare istatistiği	Serbestlik Derecesi	Olasılık Değeri
Rassal Kesit	22.628912	5	0.0004

Tablo 8 deki Hausman testine göre, model B’nin sabit etkilere tahmin edilecektir. Tablo 9’da Model B için Panel Regresyon Sonuçları verilmiştir.

Tablo 9: Model B İçin Sabit Etkili Modele Göre Panel Regresyon Bulguları

Bağımlı Değişken: GROWTH				
Yöntem: Panel EKK				
Dönem: 1988-2016 (29 yıl)				
Yatay Kesit (Ülke) Sayısı: 24				
Paneldeki Toplam Gözlem Sayısı: 696				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-istatistiği	Olasılık Değeri
ENFCPI*MKYEAR	0.160522	0.063233	2.538576	0.0114
ENFCPI	-0.028412	0.015715	-1.807948	0.0711
C	3.571694	0.281129	12.70483	0.0000
BUACGDP*MKYEAR	0.230927	0.067503	3.420975	0.0007
BUACGDP	0.210217	0.048392	4.344070	0.0000
MKYEAR	-0.461002	0.335951	-1.372232	0.1705
AR(1)	0.237062	0.039466	6.006679	0.0000

Model B'deki tahmin edilen modelin sonuçları ise (6) nolu denklemde verilmiştir.

$$\text{GROWTH} = 0.131243757532 \cdot \text{ENFCPI} \cdot \text{MKYEAR} - 0.0256461380382 \cdot \text{ENFCPI} + 3.30472577538 \\ + 0.278853674513 \cdot \text{BUACGDP} \cdot \text{MKYEAR} + 0.180012529755 \cdot \text{BUACGDP} + [\text{CX}=\text{F}] + \\ [\text{AR}(1)=0.245869718872] \quad (6)$$

Model B'de regresyon sonuçlarına göre, kural uygulamasının büyümeyi pozitif etkilediği görülmektedir. Tablo 9'a göre, kural sonrası oluşan bütçe açığının gelire oranı büyümeyi arttırmaktadır. Yine kural öncesi enflasyondaki değişim büyümeyi negatif; sonrası enflasyondaki değişim büyümeyi pozitif etkilemektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Mali kurallara ilişkin öncü çalışmalarda daha çok kuralların teorik kısmı ile mali disiplin ve sürdürülebilirliğe etkisinin irdelendiği görülmektedir. Ancak son on yılda kuralların ekonomik performansa olan etkisini ele alan çalışmalar öne çıkmaktadır. Bunun en önemli nedeni kuralların mali sürdürülebilirlikle birlikte ekonomik göstergeleri olumlu etkilemesi yönünde deneysel kanıtlara ulaşılmasıdır. Bu çalışmada da mali kuralların ekonomik performans yani ekonomik değişkenler üzerindeki etkisi incelenmiştir. Mali kural benimseyen 24 ülkenin 1988 yılı ile 2016 yıllarını kapsayan 29 yıllık dönem için kural öncesi ve sonrası bütçe açığı, enflasyon ve büyüme değişkenleri uygun model yardımıyla ampirik olarak ölçülmüştür. Bu ölçüm için kural uygulama öncesi ve sonrası dönem ayırımına gidilmiş ve kukla değişken yardımıyla Model A ve B kurularak ampirik analiz yapılmıştır. Model A'da daha çok mali kuralların mali disiplin üzerindeki etkisi; model B'de ise makroekonomik performans üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Model A'daki regresyon sonuçlarına göre mali kuralların bütçe açığının gelire oranı üzerine azaltıcı bir etkisi vardır ve bu sonuç istatistiksel anlamlıdır. Ayrıca mali kural uygulandıktan sonra oluşan bütçe açığının gelire oranı enflasyonu negatif etkilemektedir. Model B'deki regresyon sonuçlarına göre ise, mali kural uygulandıktan sonra oluşan bütçe açığının gelire oranı büyümeyi pozitif etkilemektedir. Yine kural öncesi oluşan enflasyon büyümeyi negatif; sonrası oluşan enflasyon ise büyümeyi pozitif etkilemektedir. Bu sonuçlar, mali kuralların bütçe açığının gelire oranını, enflasyon ve büyümeyi olumlu etkilediğini kanıtlamaktadır. Her iki modelden elde edilen bulgular hem mali kuralların teorik çerçevesiyle hem de bu konu ile ilgili yapılan ampirik çalışmalarda bulunan sonuçlarla uyumludur.

Model A ve B'den iki sonuca varılmıştır. İlki, mali kurallar bütçe açığının gelire oranını azaltmakta ve mali disiplinin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. İkincisi ise mali kuralla birlikte makroekonomik değişkenler olumlu etkilenmektedir. Çalışma sonuçları, mali kuralların mali disiplinin sağlanmasına yardımcı olduğunu ve makroekonomik performansı olumlu etkilediğini göstermiştir. Türkiye'de 2001 Krizi sonrası kamu mali yönetimi alanında yapılan düzenlenmelerin örtük mali kural niteliği taşımakla birlikte, açık mali kural uygulamalarına geçilmesi yönünde kurumsal alt yapının oluşturulduğunu göstermektedir. Türkiye'de açık mali kurallara geçilmesi halinde mali öngörülebilirlik artacak, mali sorumluluk ahlaki güçlenecek ve böylece hükümet politikalarına duyulan güven artacaktır. Ayrıca mali kural uygulamalarının güçlü bir mali yapının oluşmasına yardımcı olması ve bu güçlü mali yapının,

Covid-19 salgını gibi olağan üstü dönemlerde alınacak önlemlerin hızı ve boyutu açısından hükümetin elini güçlendiğinin ortaya çıkması da ayrı bir önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Afonso, A. & Jalles, J.T. (2012). Do Fiscal Rules Matter For Growth?. School of Economics and Management. WP 07/2012. 1-8.
- Ayuso, I. & Casals, J. (2007). Beyond the SGP - Features and Effects of EU national-level fiscal rules. European Economy – Economic Papers, No 275. 651-702.
- Bohn, H. & Inman, R.P. (1996). Balanced Budget Rules and Public Deficits: Evidence From the US States. NBER Working Paper Series. Working Paper No. 5533. 13-76.
- Bozgeyik, Y. (2013). Türkiye ve Diğer OECD Ülkelerinde Mali Kuralların Etkinliği: 1994-2010 Dönemi. Anemon, 2(1). 67-74.
- Büyükkakın, T. (2004). Güvenilir Bir Para Politikası Stratejisinin Kurumsal Çerçevesi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (7). 1-21
- Castro, V. (2011). The impact of the European Union Fiscal Rules on Economic Growth. Journal of Macroeconomics. 33(2). 313-326.
- Dahan, M. & Strawczynski, M. (2010). Fiscal Rules and Government Expenditure Composition in OECD Countries. CESifo Working Paper No.3088. 1-43.
- Debrun, X., Epstein, N. & Symansky, S. (2008). A New Fiscal Rule: Should Israel “Go Swiss?”. IMF Working Paper. WP/08/87. 1-27.
- Demir, M. ve İnan, M. (2011). Türkiye’de Mali Kural. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 13(2). 25-66.
- Drazen, A. (2002). Fiscal Rules From A Political Economy Perspective, Tel Aviv University, University of Maryland. NBER. January 25. 1-29.
- Günaydın, İ. ve Eser, L.Y.(2009). Maliye Politikasındaki Yeni Trend: Mali Kurallar. Maliye Dergisi. 156. 63-84.
- Güneş, H. ve Arslan, A. (2021). Olağanüstü Dönemlerde Türkiye’de Sıçrama Tezinin Geçerliliği: Ekonometrik Bir Analiz. Social Science Development Journal. 6(23). 230-245.
- Güneş, H. (2018). Mali Kurallar Ekonomik Kriz Dönemlerinde Çalışır Mı? (2008 Finansal Krizi-Türkiye Örneği). Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi, 2. 27-44.
- Hallerberg, M., Strauch, R. & von Hagen, J. (2004). The Design of Fiscal Rules and Forms of Governance in European Union Countries. European Central Bank Working Paper Series. No. 419. 1-34.
- Hayat, E. ve Ertekin, Ş. (2020), OECD Ülkelerinde Cepten Yapılan Sağlık Harcamalarının Belirleyicileri: Dinamik Panel Veri Analizi, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 55(4). 2739-2757.
- Kamacı, A ve Konya, S. (2016). Kırılgan Beşli Ülkelerinde Portföy Yatırımları ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin Analizi. Bilgi Dergisi. 2016 Kış. 136-155.
- Karakurt, B. ve Akdemir, T., (2010). Türkiye’de Mali Kural Uygulamaları: Sayısal Olmayan Kurallardan Sayısal Kurallara Geçiş, (Mali Kurallar, Maliye Politikası Yönetiminde Yeni Bir Eğilim: Vergi, Harcama, Borçlanma vs. Üzerine Kurallar ve Sınırlamalar). Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Yayın No. 2010/408. 320-346.
- Karayazı, M. ve Taş, S. (2019). Mali Disiplini Sağlamada Mali Kurallar: Gelişmiş Ve Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Ekonometrik Bir Uygulama. Ekonomi, İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi. 1(4). 415-432.

- Kennedy, S. & Robbins, J. (2001). The Role of Fiscal Rules in Determining Fiscal Performance. Department of Finance Working Paper. No. 16. 1-30.
- Kopits, G. (2001). Fiscal Rules: Useful Policy Framework or Unnecessary Ornament? IMF Working Paper . 01/145. 3-22.
- Kopits, G. & Symansky, S. (1998). Fiscal Policy Rules. IMF Occasional Paper. No. 162. 1-45.
- Krogstrup, S. & Wälti, S. (2008). Do fiscal rules cause budgetary outcomes? Eonpapers, Public Chose, 136(1) 123-138.
- Lagona, F. & Padovano, F. (2007), A nonlinear principal component analysis of the relationship between budget rules and fiscal performance in the European Union. Eonpapers, Public Chose. 130(3). 401-436.
- Marneffe W., Van Aarle B., Van der Wielen W., Vereecl L. (2011). The impact of fiscal rules on public finances: theory and empirical evidence for the Euro Area. CESifo DICE Report. 3. 1-26.
- Mıynat, M. ve Bostan, M.K, (2015). Mali Kural Uygulamalarının Makroekonomik Değişkenler Üzerine Etkileri. Yönetim ve Ekonomi Dergisi. 22(2). 535-549.
- Murray, A. & Wilkes, G. (2009). Fiscal Rules OK?. CentreForum. 1-26.
- Peree, E. & Valila, T. (2005). Fiscal Rules and Public Investment. European Investment Bank Economic and Financial Report 2005/2. 1-25.
- Rose, S. (2006). Do fiscal rules dampen the political business cycle?. Public Choice. 128. 407-431.
- Schmidt-Hebbel, K. (2021). Fiscal Rules and Macroeconomic Performance: World Evidence. Universidad del Desarrollo, Chile. 36-38.
- Şahintürk Alçın, D. ve Akyol Bulut, Ö. (2019). Mali Disiplini Sağlama Yolunda Mali Kural Uygulamaları. Yönetim ve Ekonomi. 26(2). 411-433.
- Turan, T. ve Telatar, E. (2013). Türkiye İçin Sabit ve Zaman Değişken Katsayılı Ampirik Mali Kural Tahminleri. Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi. 31(1). 225-248.
- Velasco, A. (2000). Debts and Deficits With Fragmented Fiscal Policy Making. Journal of Public Economics. 76. 1-22.
- Vural, İ.Y. (2007). Mali Disiplinin ve Ekonomik İstikrarın Sağlanmasında Yeni Bir Araç: Maliye Politikası Kuralları. Kurumsal Maliye Politikası. Ekonomi Politikası Yönetiminde Mali Kurallar ve Kurumlar (Editörler: Coşkun Can Aktan - Dilek Dileyici - İstiklal Y. Vural). Seçkin Yayınları. 97-117.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Çalışmanın hem teorik hem de ampirik kısmı birinci ve ikinci yazar tarafından tamamlanmıştır. Verilerin toplanması, derlenmesi ve analiz kısımları her iki yazar tarafından gerçekleştirilmiş olup birinci yazarın katkı oranı %50, ikinci yazarın katkı oranı %50'dir.

Çatışma Beyanı: Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanımız bulunmamaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Bu araştırmanın her aşamasında “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmanın yazım sürecinde etik kurallarına uygun alıntı yapılmış ve kaynakça oluşturulmuştur. Çalışma intihal denetimine tabi tutulmuştur.

Research Article**Mali Kurallar- Makroekonomik Performans İlişkisi: Ampirik Analiz***The Relationship between Fiscal Rules and Macroeconomic Performance: Empirical Analysis*

Recep TARI Prof. Dr. Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü rtari@kocaeli.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-5616-0383	Hakan GÜNEŞ Dr. Bartın Üniversitesi Bartın Meslek Yüksekokulu Muhasebe ve Vergi Bölümü hakangunes@bartin.edu.tr https://orcid.org/0000-0002-0537-3637
---	--

Extended Summary**Introduction**

Fiscal rules; is the general name of the limitations or limits imposed on tax, expenditure, budget and borrowing instruments. The use of the general target for the implementations of fiscal discipline is to have positive economic education and economic growth. Moreover, many empirical study findings and results obtained from country applications support this.

The traces of fiscal rule proposals go back in time. It was possible for these rules to reach institutional foundations in the form of numerical limits in the early 1990s (Kopits and Symansky, 1998, s.1). Countries that adopt fiscal rules were initially 7, but by this day they have approached almost 100. It is accepted that the following developments are effective in increasing the number of countries that apply Fiscal rules. The first, and perhaps most important, is the indiscriminate implementation of Keynesian fiscal policy proposals by governments. Fiscal policy budget deficits, which can be benefited from wide-ranging methods since the 1960s, are wide-ranging from the benefits of debt and its economization with this fiscal comprehensiveness. Secondly, again, under the influence of Keynesian thought, In the continuation of World War II, there are additions to the duties of the state within the framework of the welfare state. When considered with these issues, voluntary fiscal policy has been implemented by governments frequently and with political purposes, resulting in fiscal indiscipline (Velasco, 2000, s. 106). Third, since the early 1970s, the constitutional economic view has become increasingly accepted by scientists and bureaucratic figures. According to this approach, as a result of the behavior of governments, bureaucrats, voters, pressure and interest groups, budget deficits increase and the dimensions of public debts expand. This situation is the source of fiscal indiscipline and economic instability (Kopits and Symansky, 1998, s.3). The fourth is that the EU has also started to impose fiscal and monetary constraints with the Maastricht act. (Günaydın ve Eser, 2009, s. 56). Accordingly, the ratio of the public deficit of EU member states to income should be 3 percent and the public debt should be 60 percent or less.

The fifth is that fiscal transparency and the spirit of responsibility gain importance, especially with the rapid progress of information and communication technologies in the 1980s. Developments in this field allow for a faster and faster flow of information to the public about the type, size and timing of economic policies to be implemented. This forces policymakers to pursue clearer, more understandable, canny and more reliable policies. (Büyükkın, 2004, s.10-11). Sixth, it has been proven within the framework of country experiences that fiscal discipline is sustainable and economic growth, especially economic stability, is positively affected in countries that implement fiscal rules such as balanced budget and golden rule in balanced budget. The seventh is that the implementation of fiscal rules helps to create a strong Fiscal structure and this strong Fiscal structure strengthens the government's hand in terms of the

speed and size of the measures to be taken in extraordinary times such as the Covid-19 epidemic. (Güneş and Arslan, 2021, s. 242).

Methodology

Fiscal rules can have targets that differ according to the needs or priorities of countries. Moreover, to speak of a universally accepted goal, it can be stated that the political will is to break the tendencies to act towards their own desires and interests, and thus to strengthen the fiscal discipline. However, the political will generally affects the fiscal discipline negatively by using tax revenues, exemptions, exceptions, public expenditures and government debt instruments to create an expansionary effect in order to maintain the current situation. This situation is more pronounced in countries with political instability that are forced to the will of coalitions or alliances (Murray and Wilkes, 2009, s.1-2). Country experiences show us, fiscal rules also have primary objectives that differ from country to country. For example, while the primary goal in Japan is economic stability, in Canada it is to increase fiscal credibility. On the other hand, it is to maintain a strong fiscal stance, especially in the face of the aging population in New Zealand. In the EU, it is to minimize negative externalities within the union (Kennedy and Robbins, 2001, s. 2).

In order for the fiscal rules to reach its goals and achieve its expected benefits, it should be designed with country-specific priorities, implemented consistently and decisively, and it should be checked whether the targets are achieved or not during the implementation phase and afterwards. For this reason, it is indispensable and extremely important that fiscal rules and institutions are supported by political will. (Kopits, 2001, s.3; Karakurt and Akdemir, 2010, s. 329).

The oldest of the fiscal rule types is the balanced budget rule. According to the balanced budget rule, government expenditures should equal tax revenues. Balancing the budget revenues and expenditures, in other words, is extremely necessary and important in terms of Fiscal sustainability. However, this issue makes its presence felt from the depths of history to the present day. The oldest example, Cicero's words in the 60s BC, is still remembered: "The equality of income and expenditure of the state should be considered first, the state treasury should be full, not empty, and the state's debt to the rich should be reduced as soon as possible" (Kopits, 2001, s.3). However, nowadays, instead of the balanced budget rule, the golden rule is mostly adopted in the balanced budget. Accordingly, the current expenditures of the state, especially civil servant salaries, should be equivalent to tax revenues and the political will should give a deficit only for investment expenditures. The golden rule states that the political will can resort to borrowing only because of the necessity of investment expenditures. This rule was first applied in Japan from the early nineteenth century, in the United States from the mid-nineteenth century, and in the Swiss cantons in the early twentieth century. Germany, on the other hand, put this rule into practice after the second world war. (Kennedy and Robbins, 2001, s. 7).

The most well-known type of fiscal rules is the distinction between quantitative and non-quantitative rules. Quantitative fiscal rules are absolute or proportional restrictions on fiscal instruments. In this respect, quantitative rules; There are 4 types of tax rules, spending rules, budget rules and borrowing rules (Drzen, 2002, s. 1-2). The best example of these rules is the rules brought by the European Union. Accordingly, the budget deficit in member countries should not exceed three percent of the country's income; public debt must also remain below sixty percent or these limits must be maintained. On the other hand, non-quantitative rules are procedural arrangements for more effective execution of quantitative rules. These; fiscal transparency, political and bureaucratic responsibility in the best possible way. In addition to these, it is the limitation of open-ended practices in the budget implementation process such as internal and external audit of the budget implementation processes, multi-year budgeting as per the planning principle, rules to be followed during the expenditure phase, additional appropriations, limitations on complementary appropriations, appropriation transfers, and reserve appropriations. (Günaydın and Eser, 2009, s. 56-57).

Public expenditures, taxes, budget deficit, primary deficit or surplus and borrowing are the main instruments of fiscal policy. In this framework, the rules are expressed under four headings. These:

- Rules on the budget,
- Rules on public debt,

- Rules on public spending,
- They are the rules on public revenues, that is, taxes (Debrun vd, 2008, s. 9).

The main premise of the inclusion of fiscal rules in the practices of an increasing number of countries is that they help to ensure fiscal discipline. In countries that have implemented fiscal rules, budget deficits and public debts are decreasing and they are kept at prudent levels, and confidence in fiscal sustainability and government policies is increasing. On the other hand, in recent years, the view that fiscal rule implementations positively affect macroeconomic indicators has been advocated and shown as the ultimate goal.

Finding and Conclusions

In the study, in order to measure the effect of fiscal rules on macroeconomic performance, firstly the variables were defined and the model of the study was established. Then, panel unit root tests were carried out. Finally, the results of the panel regression analysis are given. Data from 1988 to 2016 for 24 selected countries were tested by panel data analysis. The data used in the study were obtained from the database of the OECD, "data.oecd.org". The obtained data sets were analyzed using the E-views 9.0 package program. Two conclusions were reached in the empirical analysis. First, fiscal rules help reduce budget deficits and maintain fiscal discipline. Second, macroeconomic variables are positively affected by the fiscal rule. Findings showed that fiscal rules help maintain fiscal discipline and positively affect macroeconomic performance.